

“Amastris Üşümesin” sizi ısıtacak!

Esat Rennan PEKÜNLÜ

Sayın Güney Dinç’in *Cumhuriyet Kitapları* serisinde yayımlanan **Amastris Üşümesin** adlı romanını bir solukta okudum! Arkeolojik çalışmaların ortaya çıkardığı gerçekleri betimlerken, sayın Dinç sizi üzerinde yaşadığımız bu topraklardan geçmiş olan uygarlıklara götürüyor; o dönemlerde yaşıyor ve o dönemin bireyi olarak kah hüzünlenmenize kah sevinmenize neden oluyor. Romanın günümüz kahramanları Leyla, Emre, Hayim, Yıldız, Madam Violetta, Cengiz, Wass, Deny, *vd.* olarak sunuluyorsa da ben en azından beş karakterde kendimi ve yakın dostlarımı buldum! Kısacası, **Amastris Üşümesin**’i okurken hem Pers, Helen, Makedonya uygarlıklarında hem de günümüz uygarlığında olmak üzere uzun bir ömre sahip olacaksınız!

Abartmıyorum, 260 sayfalık kitabı elimden, araya günlük gereksinimlerim girdiği için, yalnızca iki kez bıraktım. Şimdilerdeyse, işaretlediğim yerlere yine yeniden dönüyor ve ilk kez okumuşcasına keyifleniyorum.

Çağdaş Hukukçular Derneğinin 1998 yılı “Çağdaş Hukuk Mücadelesinde Emek” ödülü Güney Dinç’e verilmişti. O yılki duygularımı sözcüklere şöyle dökmüştüm: “Hukukçuların ‘Nobeli’ olarak tanımlayabileceğimiz bu ödül, bilim alanındaki dengi gibi, kişinin o yılki çalışmalarına değil bir yaşam boyu ürettiklerine bakılarak veriliyor. Bu gerçeği dikkate aldığımızda ‘Yılın Hukuk Emekçisi’ ödülünü sayın Dinç bir değil birkaç kez haketti.”

‘Yaşam boyu’ ürettiği hukuksal utkuların yanısıra belgesel nitelikteki öykü ve romanlarıyla da üretken, sayın Dinç.

Üretkenlik, öğreticiliği de beraberinde getirdiğinde belleklerde çok ama çok uzun süre kalıcı oluyor. Kişinin öğrenebilmesi için okuduğu yazılardan hoş bir **SEDA**’nın yükselmesi gerekiyor. Öykülerimizin, romanlarımızın dilinden hoş bir **SEDA** yükselebilmesi için dilin yapı taşları olan sözcükleri, terimleri ve kavramları özenle seçmeli, oluşturmalı ve benimsetmeliyiz. İşte tam da bu aşamada sayın Dinç’e olan saygım birçok kez katlanıyor. Yabancı sözcüklerle ‘donatılmış’ hukuk dilinin anlaşılmazlığı çoğumuzun deneyimidir. Yarım yüzyılı aşkın bir süredir mesleki yaşantısında bu ‘donanımlı’ dille boğuşmuş olan sayın Dinç’in romanlarında o ‘yabancıardan’ eser yok, hoş **SEDA** var!!

Dil bilimciler, dil felsefecileri dilin dört işlevinden sözediyor. Dile işlev yükleme işi önce Karl Bühler ile başlıyor. Bühler, *Sprachtheorie* (1934) adlı kitabında dilin, **a**) diğer organizmada yanıt uyartacak işaret, uyarı işlevi (**Signalling**); **b**) anlatım, ifade işlevi (**Expressive**) ve **c**) betimleme, tasvir işlevi (**Descriptive**) olduğunu yazıyor. Daha sonra Karl R. Popper, *Açık Evren*

(Open Universe) adlı kitabında bu işlevlere bir yenisini ekliyor: **d**) dilin sav geliştirme işlevi (Argumentative).

İngilizcesinden okuduğum *Açık Evren* kitabındaki bu işlevleri usumda tutmak çok zor oldu. Bugün okuduğumu yarın unuttum. Sonra, öğrenme yöntemlerinden en ilkeli olan “*Denk Gelme İlkesi*”ne (Principle of Correspondence) başvurdum. Mars kırmızı renkliyse, savaşı, kızgınlığı anımsatır; o nedenle *savaş tanrısıdır!* Venüs’ün gündeğümü veya günbatımındaki o güzelim görüntüsü onu *güzellik tanrıçası* yapmıştır! Benzer biçimde ben de dört işlevin isimlerinin baş harflerinde **SEDA**’yı gördüm! Signalling/Expressive/Descriptive/Argumentative.

Bu aşamada, **Amastris Üşümesin**’de karşılaştığım **SEDA**’nın ‘**D**’sinden bir örnek vermek istiyorum:

“**Topluluk adına konuşan adam, yarı beline kadar çıplak görünümüyle denizden yeni döndüğü anlaşılan bir balıkçıydı. Gerilmiş duruşuyla, elindeki üç dişli zıpkınıyla Poseidon’u anımsatıyordu. Koyu kıvrıkcık saçlarına bulaşan balık pulları ve tuzun oluşturduğu beyaz ikliliyle, kavruk derisinden fırlayan uzaktan sayılabilecek kadar cılız kemikleriyle, dik bakışlarından korku ve nefret fişkıran acınası bir Poseidon**”.

Şimdi de **Amastris Üşümesin**’de tarihsel gerçeğe ilişkin bir sava, diğer bir deyişle, ‘**A**’sına bakalım **SEDA**’nın:

“**12 Eylül askeri darbesinden sonra başladığı üniversite yaşamı Emre’nin beklediği gibi çıkmadı. İzmir’deki sıkıyönetim daha öncelere uzanıyordu. Tariş ve Gültepe direnişlerinin gerçekleştiği 1980 yılının Şubat ayına. Büyük umutlar bağladığı özgürlük ortamının, yasaklar nedeniyle kantinde oturup çene çalmaktan öteye bir anlamı olmadığını gördü. Öğrencilerin bir bölümü baskıcı yönetim karşısındaki dik duruşlarını korumaya çalışıyorlardı. Üstlenmek istedikleri toplumsal sorumluluk, bütün ülkenin susturulup sindirildiği koşullarda taşıyamayacakları kadar ağırdı. Darbeciler acımasızdılar. Düşünce farklılıklarını, siyasal gruplaşmaları, halka karşı silah kullanarak acımasızca ezip geçtiler. Bu baskılar, az ya da çok toplumun bütün kişilerini etkiliyordu. Dönemin siyasal akımlarından uzak duran Emre, ilgilenmediği olaylar karşısında bir seçim yapmaya gerek görmemişti. Kavga etmek istemiyordu. Onun tek sıkıntısı, yeterince özgür olamamaktı. Yalnız öğrenciler değil, öğretim üyeleri de birbirleriyle kavgalıydılar...Gelecekteki ilerleme umutlarını, yakınlarına iş bulma olanaklarını, bilimsel çalışmalar yerine, kimler olduklarını henüz anlayamadığı çeşitli güç odaklarına bağlamışlardı.**”

Amastris Üşümesin romanından yaptığım bu ‘*cımbızlamalar*’ın okurları yanıltmayacağını umuyorum. Çünkü, romanın gerek belli aşamalarında ve gerekse bütününde **SEDA**’nın ‘*öğeleri*’ tek tek olarak değil bir bütün olarak karşımıza çıkıyor.

Usunuza, kaleminize, hoş **SEDA**’nıza teşekkürler sayın Güney Dinç!